

DATUM
2016-06-15
ERT DATUM
2016-03-21

DIARIENR
2016/68-4
ER BETECKNING
S2016/02162/FST

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar – tolktjänst för vardagstolkning (Ds 2016:7)

Statskontoret tillstyrker förslaget om en ny lag för tolktjänst som den interdepartementala arbetsgruppen lämnat. Med lagen förtydligas innebörden av vardagstolkning, vilket är till gagn för både tolkanvändarna och tolkcentralerna. Statskontoret anser dock att ett av uppdragen till arbetsgruppen, nämligen tolkning i arbetslivet, inte utretts i tillräcklig omfattning. Enligt Statskontoret kvarstår otydligheterna om vem som ska ansvara för finansieringen av tolk i samband med arbetslivsrelaterad tolkning. Vi utvecklar detta i vårt svar nedan. Därutöver lämnar vi några kommentarer angående departementsskrivelsens uppgifter om tillgången till teckenspråkstolkare.

Fortsatt problem med tolk i arbetslivet trots lagförslag

Ett av arbetsgruppens huvuduppdrag har varit att föreslå en mer effektiv organisation för ansvar och stöd i samband med tolkning i arbetslivet. Av regeringens uppdrag (S2014/1365/FST) framgår att en av målsättningarna med arbetsgruppens förslag bör vara ökad anställningsbarhet för döva och hörselskadade. Av uppdraget framgår också att tolkanvändarna ifrågasätter den rutin som innebär att man måste skriva in sig på Arbetsförmedlingen för att få del av stöd till tolkning även om man har en anställning.

Ansvar för tolkning i arbetslivet regleras i flera lagar. Ett grundläggande problem med lagstiftningen är att ansvaret för finansieringen av tolk i arbetslivet delas mellan olika huvudmän. Detta har fått till följd att det i det enskilda fallet blivit oklart om det är arbetsgivaren, Arbetsförmedlingen eller landstinget som ska stå för tolkkostnaderna.

Statskontoret menar att arbetsgruppen inte går på djupet med dessa problem. I departementsskrivelsen konstateras bara att existerande ordning gör det svårt att samla organisationen och ansvaret för tolk i arbetslivet. Arbetsgruppen avstår därmed från att föreslå några förändringar när det gäller det delade ansvaret för finansieringen.

Arbetsgruppen bedömer att förslaget om en ny lag om tolktjänst tillsammans med vissa informationsinsatser bör kunna bidra till att ansvarsfördelningen för tolk i arbetslivet blir tydligare. Statskontoret bedömer att den nya

lagen förvisso innebär förtydliganden när det gäller innebörden av begreppet vardagstolkning, men inte vad gäller ansvarsfördelningen för tolkning i arbetslivet.

Fakta behövs för att lösa problemen

I Statskontorets rapport om det framtida behovet av teckenspråks- och skrivtolkar framgår att tolkanvändare upplever den bristande tillgången till tolk i arbetslivet som ett stort problem (Statskontoret 2015:25). Inom ramen för Statskontorets regeringsuppdrag hänvisade även Arbetsförmedlingen till att myndighetens särskilda stöd till tolkning är problematiskt, eftersom myndighetens rutiner för inskrivning kritiserats av tolkanvändarna vid flera tillfällen. Arbetsförmedlingen kunde inte heller göra något åt kritiken, eftersom inskrivning på Arbetsförmedlingen krävs för att få del av bidragen. Av dessa skäl förordade myndigheten att landstingens tolktjänst skulle kunna ta över ansvaret för bidragen till teckenspråkstolkning i arbetslivet (PM Dnr AF-2014/639572).

Av Statskontorets rapport framgår att tillgången till tolk inte är ett problem. För närvarande finns ett överutbud av tolkar i förhållande till den nuvarande ekonomiska ramen för den offentliga finansieringen. Statskontoret konstaterar också att tolkcentralerna fungerar effektivt. Trots att antalet tolkanvändare ökat kontinuerligt sedan 2010 ligger andelen uppdrag som centralerna på grund av tolk- eller resursbrist nekat till på en fortsatt låg nivå, kring 4–5 procent.

Förklaringarna till att det finns ett överutbud av tolkar samtidigt som tolkanvändare upplever brist på tolkning i arbetslivet är inte klarlagda. Såvitt Statskontoret känner till finns det inte några tillförlitliga uppgifter om vare sig efterfrågan eller tillgång till tolk för döva och hörselnedsatta personer i just arbetslivet. Enligt Statskontoret borde arbetsgruppen ha fördjupat analysen i denna fråga, exempelvis av hur många som faktiskt behöver tolkning. Ytterligare en fråga gäller arbetsgivarnas vilja och förmåga att betala för tolkning. Även ansvarsfördelningen mellan landstingen och Arbetsförmedlingen för finansiering av tolkning i arbetslivet borde ha utretts mer ingående. Utan denna information blir det svårt att ta ställning till hur tolkning i arbetslivet ska utformas och finansieras.

Bra att distanstolkning lyfts in i lagen

Statskontoret ser positivt på förslaget om att det ska framgå i lagen att tolkning kan erbjudas på plats och på distans. Av Statskontorets rapport framgår att drygt en tredjedel av tiden i ett genomsnittligt tolkuppdrag går åt till resor. Distanstolkning kan ses som ett alternativ och komplement till tolkning på plats. Distanstolkning är praktiskt både för tolkanvändaren och för utförandet av tolktjänsten.

Tillgången till tolkning

Statskontoret vill också tillägga att departementsskrivelsens uppgifter om antalet genomförda tolktimmar enbart skildrar de tolktimmar som tillhandahålls i tolkcentralernas regi. Utbudet av tolktimmar är i själva verket högre. I Statskontorets rapport räknar vi även in sådana timmar som genomförts direkt av privata tolkbolag utan landstingets tolkcentral som mellanhand. Vår uppskattning blir då att det genomfördes cirka 290 000 tolktimmar 2014 i stället för de cirka 215 000 timmar som redovisas i departementsskrivelsen.

Generaldirektör Ingvar Mattson har beslutat i detta ärende. Utredningschef Anna Pauloff och utredare Michael Kramers, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Ingvar Mattson

Michael Kramers